

Warszawa, 14 maja 2026 r.

Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów

Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska

Miłosz Motyka
Minister Energii

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Dotyczy: zapewnienia finansowania sprawiedliwej transformacji polskich regionów węglowych w Wieloletnich Ramach Finansowych UE 2028–2034

Szanowny Panie Premierze,

Szanowni Państwo Ministrowie,

w związku z trwającymi negocjacjami Wieloletnich Ram Finansowych Unii Europejskiej na lata 2028–2034, rekomendujemy przyjęcie jednoznacznego stanowiska Rady Ministrów na rzecz zapewnienia finansowania sprawiedliwej transformacji regionów węglowych.

W obecnej unijnej perspektywie finansowej na lata 2021–2027 Polska otrzymała 3,8 mld euro z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Środki te stanowią kluczowe wsparcie dla województwa śląskiego, Wielkopolski Wschodniej, Małopolski Zachodniej, subregionu bełchatowskiego oraz subregionu wałbrzyskiego na drodze do sprawiedliwej transformacji po odejściu od wydobycia i spalania węgla. Dzięki tym środkom rozpoczęto przebudowę lokalnych gospodarek i uruchomiono programy dla przedsiębiorców i pracowników. Transformacja ta jednak nie zakończy się w 2027 roku i najtrudniejsze wyzwania społeczne i gospodarcze dopiero przed regionami węglowymi.

W propozycji nowej perspektywy finansowej przedstawionej przez Komisję Europejską na lata 2028–2034 brakuje analogicznego, dedykowanego instrumentu wsparcia dla regionów odchodzących od węgla. Oznacza to realne ryzyko przerwania działań łagodzących skutki transformacji w momencie, gdy w polskim sektorze węglowym wciąż pracuje ponad 80 tysięcy osób, a prognozy zapotrzebowania na węgiel wskazują na dalszy spadek jego wykorzystania. Zakończenie finansowania sprawiedliwej transformacji w 2027 roku doprowadziłoby do zmarnowania dotychczasowych nakładów, zahamowania rozpoczętych procesów oraz utraty zaufania społecznego budowanego w regionach objętych wsparciem.

Dodatkowo, finansowania i przygotowania planu rozwoju wymagają regiony dotychczas pominięte w systemie wsparcia. Zagłębie Turoszowskie oraz Lubelskie Zagłębie Węglowe, a także obszary gospodarczo zależne od elektrowni węglowych w Połańcu czy Koziennicach, stoją w obliczu poważnych wyzwań transformacyjnych bez zapewnionych narzędzi finansowych adekwatnych do skali problemu. W przypadku Zagłębia Turoszowskiego utrzymywanie założenia o wieloletnim funkcjonowaniu kompleksu energetycznego nie znajduje potwierdzenia w scenariuszach Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu, które wskazują na znaczący spadek wydobywania już po 2030 roku. Brak spójnej komunikacji i brak planu transformacji dla tych obszarów opóźnia przygotowanie mieszkańców regionów węglowych na nadchodzące zmiany oraz zwiększa ryzyko narastania napięć społecznych i gospodarczych.

W związku z powyższym rekomendujemy przyjęcie przez Radę Ministrów oficjalnego stanowiska negocjacyjnego, zakładającego utworzenie w ramach Wieloletnich Ram Finansowych 2028–2034, nowego i dedykowanego mechanizmu wsparcia regionów transformujących się, w formie obowiązkowego rozdziału w Planach Partnerstwa Krajowego i Regionalnego dla każdego państwa członkowskiego. Instrument ten powinien gwarantować kontynuację finansowania dla regionów już objętych wsparciem oraz otworzyć ścieżkę finansowania dla Zagłębia Turoszowskiego, Lubelskiego Zagłębia Węglowego oraz innych obszarów zagrożonych skutkami odchodzenia od węgla. Tylko umocowanie sprawiedliwej transformacji na poziomie unijnym, przy jednoczesnym silnym zaangażowaniu państwa, zapewni stabilność, przewidywalność i społecznie akceptowalny przebieg tego procesu.

Transformacja regionów węglowych jest procesem wieloletnim i strukturalnym. Dotyczy fundamentów lokalnych gospodarek, rynku pracy, środowiska naturalnego, systemów energetycznych oraz bezpieczeństwa społecznego mieszkańców. Dzięki inwestycjom regiony będą mogły budować nowoczesną, konkurencyjną i odporną gospodarkę. Zaniechanie działań w tym obszarze oznaczałoby pozostawienie regionów węglowych bez adekwatnego wsparcia w momencie, gdy podejmują one trud odejścia od podstawowego zasobu, na którym przez dekady opierał się ich rozwój.

Liczymy na zdecydowane działania Rady Ministrów w obronie interesów polskich regionów węglowych w negocjacjach nad budżetem Unii Europejskiej na lata 2028–2034 oraz na uznanie sprawiedliwej transformacji za jeden z priorytetów polityki państwa w nadchodzącej dekadzie.

Joanna Furmaga-Stoczkiewicz
Prezeska Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
ul. Raszyńska 32/44 lok. 140, 02-026 Warszawa
tel. (+48) 22 892 00 86
e-mail: info@zielonasiec.pl
www.zielonasiec.pl

Sygnatariusze:

Daniel Berger, Prezydent Świętochłowic

Piotr Korytkowski, Prezydent Konina

Piotr Kuczera, Prezydent Miasta Rybnika

Roman Szełemej, Prezydent Miasta Wałbrzycha

Mariusz Wołosz, Prezydent Miasta Bytomia

Michał Bieda, Pierwszy Zastępca Prezydenta Miasta Bytomia

Katarzyna Fryza, Starosta Koniński

Mariusz Musiałowski, Burmistrz Gminy i Miasta Kleczew

Marcin Połomski, Burmistrz Miasta Rydułtowy

Jarosław Okoczuk, Burmistrz Miasta Trzebini

Rafał Gronicz, Burmistrz Miasta Zgorzelec

Andrzej Nowak, Wójt Gminy Kramsk

Adam Drobniak, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Krzysztof Cibor, Greenpeace

Radosław Gawlik, EKO-UNIA

Michał Hetmański, Instrat

Joanna Tokarczuk, Stowarzyszenie Innowacyjności Energetycznej w Zgorzelcu